

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exhortationes|| Ad|| Religiosos

Dirckinck, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1704

De communi § æquali affectu erga Principes dissidentes. Therma. Deum
timete, Regem honorificate. 1. Petri. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51834)

REGULA XLIII.

De communi affectu erga Principes dissidentes.

EXHORTATIO

IN EANDEM REGULAM,

Geminas discordiarum radices evellendas suadet, scilicet studium partium, & contemptum aliorum,

T H E M A.

Audio inter vos scissuras esse, & ex parte credo. 1. Corinth. II. 18.

Vel ex Regula.

In Societate nec sit, nec sentiatur animi propensio, ad partem alterutram factionis, quæ esset fortassis inter Principes ac Dominos Christianos. Reg. 43.

Ivus Hieronymus, in exponendis Scripturis sacris, Doctor maximus, epist. 7. ad Marcellam, invitat eandem, ut Româ relicta, migret Hierosolymam, quam variis insigniri nominibus asserit. Et quidem 1. *Jebus* seu *Jebussalem*; sic nuncupatam à *Jebus*, filio Chanaan, pronepote Noë; cujus posterii *Jebuszi*, civitatem longâ annorum serie occupaverunt; donec à Davide Rege tandem, ex ea depulsi sunt: adeoque nomen *Jebussalem* exolevit. 2. Urbs hæc celeberrima,

Salem vocata, id est *pax*: tum quod incolæ ejus altâ pace & securitate gauderent; tum quod humani generis Redemptor Christus, præcipua fidei nostre mysteria, in ea peracturus esset, quibus iustitiam ac pacem nobis conciliaret. 3. Urbs hæc sancta, *Jerusalem* appellata, id est, *visio pacis*; cum enim Abraham Patriarcha, in monte *Moria*, intra civitatem *Salem* sita, filium suum sacrificaturus, loco nomen dedisset: *Adonai vire*, id est, *Dominus videbit*, seu *providetur vram*, ab illa voce *vire* & *Salem*, constitutum nomen *Jerusalem*; illi constanti adhæsit.

Anima

Anima religiosa, rectè sanctæ huic civitati comparatur, quæ etiamnum mundana, & ante religionis ingressum est *sebus*, quod D. Hieronymo interpretatur, *conculcatam*, sonat: est enim tunc adhuc à vitiis, peccatis, ac passionibus, tanquam hostibus, devicta, prostrata & conculcata. ac proinde inquieta, bellicisq; tumultibus agitata: ac religioni mancipata, vitiorum & passionum mortificatione, definit esse *sebus* & *sebusalem*, civitas conculcata, & devicta: ac victrix & hostium suorum triumphatrix, *Salem* & *Jerusalem* evadit, id est pax, visio pacis, & urbs pacis, in qua Christus Dominus noster, verus Salomon, Rex pacificus, cuius in pace locus factus est, habitat. Hæc verò pax, ut in Religiosis Cœtibus jugiter conservaretur; Ordinum Fundatores, regulis ac legibus, aliisque mediis caverunt, omnique discordiarum, acurbationum radices amputarunt. Quemadmodum S. Ignatius Regula 43. præfere unam, & Regula 30. communionem, alteram radicem priorum affinem, extirpat: veluti hæc ipsa exhortatione enucleabimus.

I. Non secus atque olim inter Corinthios dissensiones enata fuerunt, tum de cena, aut agape, eucharistia sumptioni præmitti solita, tum ratione Doctorum, eò quod non omnes se Christianos aut Christi Discipulos nuncuparent; sed alii assererent se esse Pauli, alii Cephæ, alii Christi, alii Apollonis, qui eloquens, id temporis, & acer, potensque in Scripturis Corinthi Doctor erat: cum tamen omnes merito se Christianos appellare debuissent: eò quod in Christi invocatione, professione, virtute & merito baptizati essent: unde Apostolus eos

obtestatur: *Obsecro vos Fratres, ut id ipsum dicatis omnes, & non sint in vobis schismata.* 1. Corinth. 1. 10. Ita hodie inter Christianos, atque etiam inter Religiosos, non raro oriuntur dissensiones & schismata; dum inter Principes belligentes, unus huic, alter alteri affectu adheret. Oritur v. g. bellum inter Hispaniæ & Galliæ Reges; aut Cæsaream Majestatem inter & Regem Christianissimum; Ecce tibi mox partium nascuntur studia, & hic se Cæsaris, ille se Regis affirmat; & suam quisque partem mordicus tuetur: unde fit, ut oriatur disputatio, contentio, altercatio, mentisque inter nos bellum geramus, & animis, vocabulisque murò consistemus: præsertim si diversarum nationum, iisdem in rebus, morarentur; tunc enim bellorum ac rixarum non esset finis, haud absque animorum abalienatione, irâ, odio & rancore.

Quare ut hanc pacis inimicam, & discordiarum radicem è Societate eveleret S. Fundator noster, prudenti sanè consilio, Deo inspirante, hanc Regulam condidit p. 10. Const. 5. 11. *In Societate nec sit, nec sentiatur animorum propensio ad partem alterutram factionu, quæ esset factus inter Principes Christianos: sed sit potius quidam universali amor, qui partes omnes (licet sibi invicem contraria sint) in Domino nostro amplectatur.*

Ansam verò atque originem Regulæ hujus condendæ præbuit, quod, cum Societas in denis primis Patribus recen- ter coalesceret, eodem tempore, bellum vehemens, inter Galliæ & Hispaniæ Reges arderet, ipsisque primis Patribus tum Hispania, tum Gallia solum natale præberet; qui tamen per gratiam voca-

Eccc 3 tionis,

tionis, sicutque Societatis, secundum S. Ignacii directionem, pacem ac concordiam, integram omnino, inviolatamque servarunt. Horum igitur exemplo, S. Fundator, pacis, & boni communis amantissimus, hoc in Societate perpetuum, ac lege cautum esse voluit; ne fortassis aliquando lapsu temporis, Societas nostra perturbationum fluctibus commoveretur, ejusque membra diffensionum procellis inter se colliderentur.

Ex cujus Regulae observatione sedula, duplex pacis fructus propullulat. Primus est, ut ipsimet inter nos pace stabili, & in mediis bellorum tumultibus, tranquillitate maximam gaudeamus; experimur & cernimus id hodie dum, dum bello inter Imperatorem & Imperium, nec non Anglos & Hollandos ex una, ac Galliae Regem, Bavariamque Electorem ex parte altera, flagrante, nos velut à portu, naufragantes, aut velut à specula exercitus utrimque dimicantes, urbisque invadentes tranquillè intuemur. Idem perspeximus oculis nostris, cum Anno 1596. Romae Societatis comitia celebrarentur; congregatis, illic ex universa Societate Patribus conscriptis: quamvis enim cruentum, inter Caesarem, Anglos, & Germaniae Principes ex una, & Regem Christianissimum ex altera parte tunc bellum flagrare: tanta nihilominus inter omnes Patres congregatos, Germanos, Gallos, Anglos, & alios viguit animorum concordia, tam grata amoenaque conversatio, & amica familiaritas, ac si non bellum; sed pax summa, inter Reges praedictos, floreret. Hac ratione Societas verè est civitas *Salem*, sive pacis; aut *Jerusalem*, sive visio pacis, quando in ea non nisi Angeli pa-

cis, arctissimo mutuae charitatis vinculo contricti recensentur.

Secundus fructus est, ut Societas affertur indifferente parti utriusque addita, inter alios quoque pacem conciliat, & cum utraque parte in pace agere & conversari valeat. Hac de causa V. P. Petrus Faber unus è denis primis Patribus, licet Gallus esset, seu Allobrox Galliae conterminus, durante etiam bello, in Hispania, omnibus erat longè gratissimus: quia erat filius pacis, pacemque velut Angelus pacis evangelizabat. Simili quoque modo in Gallia finibus, Patres Hispani pacifice vixere, ac per Evangelium pacis, proximis subsidio ferre. Pari ratione Anno 1580. bello inter Hispanos & Lusitanos flagrante, tam in castris Regis Catholici, quam in Lusitaniae urbibus tantà dexteritate, sinceritate & charitate Patres nostri versati sunt, opera charitatis valentibus & agrotantibus, etiam cum vitae periculo ac detrimento, exhibendo, & nihil de alterius partis jure loquendo vel profuturo, ut partem utramque se in Domino complecti palam demonstraret. Quare id effectum fuit, ut & Regi Hispaniae virtus Societatis mirè ex eo tempore probata fuerit, nec minus Lusitaniae Regi ejusdem charitas probaretur; nam cum accideret, hanc illamve civitatem obsessam, ad extremas redigi angustias Patres nostri in illa degentes, rogatus pacem peterent, etiam cum vitae discrimine, de civitate exeuntes pacem impetrarunt.

Quòd si verò communis haec charitas & indifferentia tollatur magnam tandem Societati, quam proximis nostris cladem, ac damna enasci necesse est: nam pacem animo-

animorum inter nos diffensiones etiam alteram partem, quæ victoriam retulit, contrariam nobis & inimicam experimur; si ipsa nos ante contrarios experta fuerit, contingereque poterit, ut dæmone cooperante, & occasione hæc urente, Societas à regnis & urbibus expellatur, magno animarum plurimarum detrimento.

Quare dictis rationibus permoti, utramque bellantium partem complectamur amore; idque re ipsâ palam faciamus; & si propè simus, eundem affectum omnibus Charitatis obsequiis demonstremus; si verò procul distemus, qui precibus, quâ operibus penosis, qui viribus adjuvemus, liberè profitendo, nos Deum precari, ut bellum ad gloriam suam majorem dirigat, ipsûmque optime nosse, in quam partem Justitiæ bilancæ inclinet, quibusve de causis bella factionesque permittat.

Cum autem non detur Lex, quæ exceptionem non patiatur, sciendum hæc quoque est, Charissimi, Regulâ hæc non vetari, quòd minus sit, aut sentiat animorum propensio major ad partem catholicam, quando Catholicos inter & A catholicos seu Hæreticos bellum geritur, optando Ecclesiam sanctam exaltari ac dilari; hæresin verò deprimi & conterri, cujus causa utique cum injustitiâ conjuncta est. Hoc pacto Societas, bello durante inter Philippum II. Hispaniæ Regem, & federatos Belgii Proceres, qui à Rège defecerant, & juramentum illi contrarium exigebant, in partes Regias propendebat, juramentumque parti adversæ præstare detestabatur; si enim illud Societas præstitisset, scandalum Catholicis primariis peperisset,

& exemplo suo ad idem imitandum pellexisset.

Simili modo, in Insulis tertiis, cum Don Antonio Nostros ad juramentum sibi contra regem præstandum adigeret, jure id recusarunt: tum quòd Religiosi ad juramentum præstandum nulli parti teneantur: tum quòd Don Antonio apertum se Societatis hostem ostenderet, adeò ut eos, in Insulis istis repertos, flammis addiceret, & bis, réve in altum maris provehi juberet, quòd maris fluctibus haurirentur; quòd tamen haud successit, hinc tribus identidem ad litus redeuntibus. Donec tandem Anglis extraditi, atque ab his in binas naves grandiores impositi sunt: quarum una vi tempestatis ad litus adacta, in navem bellicam regis Hispaniæ incidit, ad cujus Præfectum missus Rector de Societate, nave illâ Anglicanâ devedtus, pacem libertatemque ab eundi Anglis impetravit, eâ conditione, ut omnes de Societate liberi dimitterentur. Altera Londinum appulit, quando mox Regis Hispaniæ Ablegatus, ibidem residens, Regis sui Subditos, nondum in terras expositos, libertati restitui petiit. & imperravit, atque aliâ navi in Lusitaniam remisit, ubi Rex Catholicus eos mox ad se evocandos curavit, solusque cum solis horarum duarum spatio colloquium magnis benevolentia signis protraxit: adeoque ista Patrum fidelitas Règi placuit, ut exinde maximi Societatem æstimarit.

Idem est, si inter Christianos & Ethnicos; inter Casarianos & Turcas, Tartarosque vel alios Barbaros bellum geratur ex justa causa; quòd vel hi pacem ante pacti initii temporis evolutionem perfide

perfidē rumpant, vel illi religionis, iusticia aliāve iustā ex causā bellum his inferant.

Quod si verò bellum iniustum esse liquidò constaret, neque hic in Catholicorum partem propendere liceret. Nostri tamen non est de huiusmodi causis sententiam ferre, discursus instituire, aut literas exarare, signāve ejusmodi edere, quibus Principes Christianos offendamus.

II.
Radix
dissen-
sionis
con-
temptus
aliorum

II. Radix altera disensionum & discordiarum est, de aliis nationibus, provinciis, regionibus ac civitatibus sinistras fovere opiniones, malè sentire & loqui: quam radicem S. Patriarcha noliter non secus ac priorem penitus è Societatis agro evulsam extirpatamque desideravit. Etenim ut regnum à regno, Provincia à provinciā, urbs ab urbe, præfertim vicina sit alienior acque erga eam haud bene afficiatur, ac male loquatur; quid in mundo est frequentius? quid utilitarius? quid vetustius? Nonne jam olim Salvatore etiānum in terra degente, aversio ista reperiebatur inter Judæos & Samaritanos, quemadmodum Joan. 4. Mulier Samaritana Christo Domino oggerabat: *Quomodo Tu, Judæus cum sis, biberis à me poscis, que sum mulier Samaritana?* Non enim contantur Judæi Samaritani: Id est, non habent ullum inter se commercium, atque (ut testatur S. Augustinus) non utuntur eadem mensā, poculo, vase. Sic quodque Apostolorum tempore sinistrè sentiebant & loquebantur vicinæ civitates & regiones de Cretensis, aliisque Gentibus: *Dixit quidam ex illis, inquit Apostolus ad Titum 1. 12. proprius illorum Prophetas (fuit is, teste S. Hieronymo, Epimenides*

habitus ab illis Propheta, seu Vates & Poëta) *Cretenfes semper mendaces, mala bestia, ventres pigri.* Epimenidis commentum, ab Apostolo hic citatum, ita graecè sonat: *Κρητες ἀπὸ λωπῶν, καὶ ἀβυσσοῦ γαστρες ἀπυαί.* Id est: *Crete semper mendaces, mala bestia, venter inerti est.* Deinde de Cappadocibus & Cilicibus æque ac de Cretensis malè sentiebant, & loquebantur Græci unde de tribus hiis gentibus, à Cappa nomen suum incipientibus, illud Græcorum extat adagium *Καπαδοκες, Κιλικες, Κρητες, ἴσα κακὰ κἀδύα.* Cappadoces, Cilices, Creten, tria pessima cappa. Similis similitudo affectio ac locutio aliis in gentibus notabatur. Unde Erasmus initio Chilianum cui liber genti sua vitia, proverbio assignans ait: *Pæno perfidior, Scyria astutior, Scytho - Tauris indospitalior, Parthis vanior, Thracibus vitiosior, Sybaritè fastuosior, Milesis effeminatior, Arabè ditior, Arcade stolidior, Cære vilior, Cretensi mendacior.*

Hic est stylus Mundi, hæc Mundi clararum consuetudo est, ut vitia ac defectus suos mutuo sibi impropriet, in colloquiis, joco aut joco serio vexent atque exagitent. At non sic in Religione, non sic in Societate Jævæ, à quâ huiusmodi cacocæthes omnino exulare Sanctus Fundator voluit: Unde p. 10. Constit. §. 11. & Regulâ 10. communium, quæ quadragesima quarta Summarii admodum affinis est, à hisce verbis vetuit: *Caveant sibi omnes ab illo affectu, quo sic de aliis nationibus sinistrè sentire aut loqui solent: quin potius bene sentiant & peculiari affectu detestentur à sua natione prosequantur in Deum.*

ac proinde nemo bella, contentionesque inter Christianos Principes in colloquium inducat. Quibus verbis non solum sanctorum affectus ac discursus proscrit; verum etiam peculiarem Charitatis affectum, dilectionemque erga alias nationes exigat: ac proinde Tirones à vita religioſa limine ad hoc inclinent, ut majora & frequentiora Charitatis obsequia tam alienis, quàm suis exhibere ſatagant, ut hæc ratione averſionem, ſi quæ forte ſit, exuant; & Caritatem induant eximiam ac proſus ſingularem.

Ratio 1. hujus Regulæ eſt: Quia equiſimodum ſiniſter affectus, aut loquela in animis noſtris averſionem, diſſidentiam, indignationem, iram & odium; in colloquiis verò contentiones, & altercationes parit, alterumque provocat, ut viciffim de aliâ natione vituperia & ſtommata profundat. Atque ita non raro ignis ſuccenditur, qui non tam facili negotio extinguitur. Ratio 2. Discordias hæc noſtras & diſſenſiones, ſi externi reſciant, non leve ſcandalum capiunt, ex quo noſtri vilipenſio, exiſtimationis bonæ imminutio, fruſtusque ſpiritualis detrimentum enaſcitur. Quenam verò antidota, & Regulæ huic exactius obſervandæ remedia adhibebimus?

1. Cogitemus, nos Mundum, Patriam, Parentes, Fratres, Sorores & Amicos ideo deſeruiſſe; ut omnis & nullius Patriæ eſſemus. *Eſtne mihi circumſcripta Patria, cui & omnis terra, & nulla terra Patria eſt?* aiebat S. Gregorius Nazianzenus. Idem & nos dicamus, & indiſſerentes ad omnem locum & plagam ſicemus. *Obliviſcere populum tuum, & domum*

Patris tui. Pſal. 44. *obliviſcere populum & Patriam, & id unum recordare, te Societatis Filium eſſe, cujus vocationis ſit, diverſa loca peragrare, & in quavis mundi plagâ habitare, ubi major Dei gloria & animarum ſalus ſperatur; ac proinde à nulla regione aut natione abhorreas, aut ſiniſtrè de ea ſentire, vel loqui ſultineas.*

2. Omnino exiſtinemus magnæ imprudentiæ ac temeritatis eſſe integram quampiam regionem aut provinciam certi cujuſdam vitii condemnare: aſſerendo, in hac regione homines eſſe leves, in illâ ſuperbos, in iſtâ ſtupidos, in aliâ aſtutos ac verſipelles: Nam nulla non regio viros præclaros, & his nævis immunes proferit: Ne igitur injuriam inferamus plurimis nunquam regionem univerſam vitii condemnemus. Nec ob fertilitatem unius regionis ſpernamus aliam. *Non omnis fert omnia telus. Sed hic ſegetes, illic ſelcius ure proveniunt,* quæ Divina Providentia ob mutuam commercium humanum, communicationemque regionum ita diſpoſuit: hæc autem taxare, magna eſt imprudentiæ.

3. Meminerimus nos omnes eidem Chriſti militiæ nomen dediſſe: Omnes ſub Crucis ejuſdem labaro militare; & contra mundum, carnem, ac dæmonem in dies in arenam deſcendere: Sicut igitur in prælio acri contra Turcas non inquiritur, utrùm hic vel ille ſit Germanus, Hiſpanus, aut Gallus, modò ſtrenuè dimicet; ita in Societate non quaerendum, cujus quis fuerit; ſed an bene religioſus, fervore ac zelo inſigni præditus, generoſè pro Dei gloria decertet;

F f f

decertet;

decertet, magnas hosti clades inferat,
& spolia opulenta detrahat. Id nisi ser-
vemus, actum est de victoria & pace.
Teste S. Augustino Serm. de verb. Dom.
secund. Joan. Non poterit ad hereditatem
Domini pervenire, qui hereditatem pacis
noluerit observare: Nec potest concordiam
habere cum Christo, qui discors esse voluerit
cum Christiano. Pax est securitas mentis,
simplicitas cordis, amoris vinculum,
consortium Caritatis.

Quapropter, dilectissimi, geminas has
dissenfionum, discordiarumque pessi-

mas radices è cordibus ac linguis nostros
stirpitos eveliamus; ut omni divisione
& schismate exclusis, constanti chari-
tatis ac pacis viscero colligati vivamus.
In pace autem vocavit nos Deus, ut
1. Corinth. 7. 15. Qui Non est discors
Deus, sed pacis. 1. Corinth. 14. 33.
Ipsè enim est pax nostra. Ephes. 2. 14. Et
quidem Pax quæ exuperat omnem sensum,
Philip. 4. 7. Pax quæ tum ad Proxi-
mum pacificandum, tum ad celestem
Jerusalem & visionem pacis æternam
unicè est necessaria.

REGULA XLIV.

DE LABORE ET OTIO.

EXHORTATIO IN EANDEM,

Docet strenuè laborandum, otiumque vitandum esse.

T H E M A.

Multam malitiam docuit otiositas. Eccli. 33. 29.

V E L.

Otium malorum omnium origo, Domi nostra locum non habet.

Reg. 44.

Genuini Societatis
JESU Filii
(uti & aliorum
Ordinum Reli-
giosi) haud
abfimiles sunt,
oportet, qua-
tuor animalibus,
ab Evangelistarum Aquilâ conspectis,
Apoç. c. 4. *Quæ non habebant requiem*

dis ac nocte; sed clamabant: Sanctus,
Sanctus, Sanctus, Dominus Deus omnipotens.
Quaterna hæc animalia Sancto Joanni
representata, ad litteram, fuere quaterni
primarii Principes caelestes & Angeli
Dei Administratores; quos diversè
diversimodè, symbolicè interpretantur.
Alii enim explicant de quatuor Evan-
gelistis, ita ut Homo MATTHEUM,
Leo MARCUM, Bos LUCAM,
Aquila